

Posudek školitele a pracoviště na disertaci Mgr. Tomáše Bohdala:

Drobní zemní savci podél přirozených a antropogenních krajinných bariér

Tato disertace navazuje na práce kolegů z PřF JU a je zaměřena na problematiku osudu zvířat, především pak savců, v současné krajině. Je součástí nové koncepce ochrany přírody, která se bezprostředně opírá o objektivní poznatky a nikoliv citové postoje. Aktivita člověka vytvořila v krajině novou situaci, která musí být znova prověřena, nestačí konstatovat, že přirozených částí přírody ubývá, spíše se mění celá struktura krajiny a je třeba zjistit, jak se s tím organismy vypořádají.

Tomáš Bohdal si jako modelové organismy vybral drobné zemní savce a jejich výběr v disertaci velmi dobře zdůvodnil. Těmito živočichy se totiž, kolega Bohdal, zabývá již od začátku vysokoškolských studií a není pochyb o tom, že do jejich biologie a ekologie systematicky proniká stále hlouběji. Měl jsem možnost podrobně sledovat jeho odborný růst prakticky od počátku a zdá se, že velkou roli v tom hraje jak velká citová afinita k uvedeným zvířatům, tak sklon k téměř programovému získávání nových poznatků. Musím také zdůraznit jeho pracovitost a neúnavnost při práci v terénu, plánování a tvorbě modelů odchytu, při vlastním kladení pastí a zpracovávání odchyceného materiálu. To vše samozřejmě přispělo k tomu, že byl získán dostatečný materiál ke statistickému vyhodnocení a ověření nastolených hypotéz.

Zcela překvapivý a proto velmi cenný je objev vysoké početnosti druhů drobných zemních savců podél antropogenních bariér na základě odchytů do padacích pastí. Především druhová bohatost v dálničním příkopu je zcela zásadním poznatkem, který mění pohled na pozemní komunikace. Dosud byly vnímány jednoznačně negativně pro jejich roli při migraci savců ve směru kolmém ke komunikaci. Je tedy třeba očekávat, že propojování populací se tak zřejmě bude odehrávat stále více v určitém determinovaném formátu podél komunikací.

K podobným závěrům Tomáš Bohdal dospěl při užití populačně-genetické analýzy. Zdá se, že podél bariér mají populace větší variabilitu než uprostřed monotónně strukturovaného preferovaného habitatu. Výrazné to bylo především u myšice lesní. Tyto poznatky musejí být vzaty v úvahu, když budou analyzovány struktury vegetace v krajině podle délky okrajů, či stupně jejich fragmentace a bude posuzována vhodnost tohoto prostředí pro živočichy. Na těchto příkladech je právě vidět vhodnost drobných zemních savců jako modelových organismů, poznatky ale budou mít nepochybně mnohem obecnější dosah.

Tomáš Bohdal nepochybně odkryl zajímavý a zatím prakticky neprozkoumaný aspekt působení antropogenních změn v krajině. V tuto chvíli není vůbec jasné jakým směrem se populace drobných zemních savců v krajině plně jak přirozených tak antropogenních bariér budou vyvíjet. Zda-li jednoduše převládnu negativní důsledky fragmentace, nebo naopak podél antropogenních bariér budou populace spolu komunikovat mnohem snadněji. V každém případě by bylo velmi žádoucí, aby kolega Bohdal i po skončení doktorského studia se této problematice věnoval a přinesl další důležité poznatky.

Závěrem tak s velkým potěšením mohu konstatovat, že Tomáš Bohdal vypracoval hodnotnou disertační práci přinášející originální poznatky o drobných zemních savcích podél krajinných bariér, které jistě budou uplatněny jak v ochraně přírody tak ale i budou přijaty jako původní poznatky o biologii a ekologii těchto živočichů odbornou komunitou. Mohu proto s klidným svědomím doporučit tuto práci k obhajobě.

V Českých Budějovicích 27. 6. 2011

Doc. RNDr. F. Sedláček, CSc.
PřF JU v ČB